

U susret 53. godišnjici postojanja Ustanove za izradu tapiserija „Atelje 61”

Monumentalni poluvekovni kontinuitet

„Atelje 61” baštini jednu od najbogatijih evropskih zbirki s više od 260 tapiserija, među kojima su se našli i potpisi Boška Petrovića, Boška Karanovića, Stojana Ćelića, Milana Konjovića, Dragutina Cigarčića

Autor: Teodora Ž. Janković Foto: Arhiva Ateljea 61

Jedini u Srbiji i na prostoru zapadnog Balkana (kako se to briselskom novokovanim kaže). U prvih deset u Evropi. Koliko se kulturnih institucija, novovekovnih i savremenih, može pohvaliti ovakvom referencom u zemlji koja ne haje ni za utemeljitelje vlastitog opismenjavanja i intelektualne misli poput Njegoša ili Crnjanskog?!

Ustanova za izradu tapiserija „Atelje 61” svakako je jedinstvena u pogledu kontinuiteta delovanja od „komunizma do globalizma”, pregalaštva i umeća glede stvaranja, opismenjavanja i negovanja tapiserijske umetnosti kao segmenta likovnosti na ovim prostorima, neophodnog svakom društvu koje teži da bude deo vaskolikog civilizovanog sveta.

Nastao u nekim nevinijim i bezbrižnijim vremenima, u kojima su se inicijativa i stvaralački nerv cenili u pokušaju promišljanja celokupnog napretka jednog društva, „Atelje 61” je ove godine ušao u svoju 53. godinu postojanja kao jedinstveni centar umetnosti tapiserije u kojem se izvodi, neguje i sistematski čuva i populariše tapiserija koja se definiše kao monumentalna dekorativna umetnost. Blagodareći vizionarskim idejama čuvenog novosadskog slikara Boška Petrovića, te pragmatičnosti i tkачkom umeću Etelke Tobolke, tog danog 28. februara 1961. godine ondašnji gradski oci Novog Sada podržali su ideju ovog dvojca o neophodnosti uvođenja tapiserije kao autonomnog medija na polju celokupnog umetničkog delovanja na (u ono vreme) jugoslovenskom prostoru. Tako je u najkraćem nastala Ustanova za izradu tapiserija „Atelje 61” koja danas baštini jednu od najbogatijih evropskih zbirki s više od 260 tapiserija, među kojima su se našli i potpisi Boška Petrovića, Boška Karanovića, Stojana Ćelića, Milana Konjovića, Dragutina Cigarčića, Ankice Oprešnik, Eda Murčića, Jagode Bujić, Nade Poznanović Adžić, Nade Mančić, Smiljane Hadžić, Milice Mrđe, Jadranke Simonović, Branislava Dobanovačkog i brojnih znamenitih autora.

TKAČKO UMEĆE. Ušuškan na Petrovaradinskoj tvrđavi, s inspirativnim pogledom na Dunav i Novi Sad, „Atelje 61” čini okosnicu srpske tapiserije. Zaposleno je oko 15 žena, majstora, specijalista za tkanje. One na osnovu kartona – predložaka autora tvore, promišljaju i tkaju tapiserije.

Istoričarka umetnosti Goranka Vukadinović kaže da se može govoriti o koautorstvu na relaciji umetnik – izvođač dela.

– Tapiserija kao likovna disciplina do nastanka „Ateljea 61” nije imala

nikakvu tradiciju kod nas (a ozbiljne nacije je poznaju od srednjeg veka, kada je i postala najpopularniji vizuelni medij u Evropi zbog svoje dekorativnosti i ekskluzivnosti). Upravo kroz tapiseriju svoj stvaralački senzibilitet tražili su i potvrđivali brojni domaći i strani umetnici, različitih likovnih vokacija i poetika. Više od 800 kartona i predložaka slikara, vajara i grafičara ili tapiserista, dizajnera tekstila, kostima, scene, keramike, zahvaljujući veštini i talentu naših tkalja, prevedeno je u osavremenjeni jezik tapiserije u skladu s aktuelnim trenutkom, ambijentom i atmosferom savremene likovne umetnosti, što pak podrazumeva stručan, minuciozan i dugotrajan rad – objašnjava Vukadinovićeva.

IZAZOVI I PLANOVI. Prema njenim rečima, Atelje nema dobar prostor za čuvanje tapiserija.

– Iako su uslovi dobri, depo je mali. Zato su mnoge tapiserije savijene i za svaku izložbu moraju se peglati. Bije mo već decenijsku bitku da dobijemo prostor na Tvrđavi koji bi bio organski povezan s „Ateljeom 61”, ali zasad još ništa nije rešeno. Istorijski arhiv bi 2015. trebalo da se preseli. Bilo bi idealno kada bismo se mi proširili u tom smeru – veli Goranka Vukadinović.

Sam depo je i svojevrsna stalna postavka „Ateljea 61” budući da se u nje ga uvode svi turisti, putnici namernici, ljubitelji ove likovne discipline i svi zainteresovani koji dođu do Ateljea svakoga dana, izuzev nedelje, od osam do 15 sati.

Galerija „Ateljea 61”, koja nosi naziv svog utemeljivača Boška Petrovića, zatvorena je zbog problema s vlagom. Njeno otvaranje podrazumevalo bi sanaciju i rekonstrukciju u kojoj moraju učestvovati Zavod za zaštitu spomenika kulture, ZIG, Poslovni prostor.

– Uprkos ovim izazovima, u planu su gostujuće izložbe u Domu vojske Srbije u prestonici, u Indiji ćemo za rođendan imati izložbu malog formata, potom u Muzeju Vojvodine na kraju godine i međunarodni trijenale tapiserije u Master centru Novosadskog sajma – otkriva nam istoričarka umetnosti. **R**

Ušuškan na Petrovaradinskoj tvrđavi, s inspirativnim pogledom na Dunav i Novi Sad, „Atelje 61” čini okosnicu srpske tapiserije